

ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ
ΙΕΡΟΣ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΝΟΙΑ, ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΔΑΠΑΝΗ ΔΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚ. ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ «ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ»

ΕΤΟΣ Β'. | ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ τῇ 4 Αὐγούστου 1912 | ΑΡΙΘ. 70

Θαδὼρ δὲ, πᾶν γῆς ἐδαφῶσθι μέρος,
Ἰὸν Θεοῦ λάμπασαν ἐν ὁρῶν φύσιν.

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ(1)

Β'.

« Ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα » (Ματθ. 17, 5).

Ἀπὸ τοῦ γεγονότος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου ἀρχεται ἡ δευτέρα περίοδος τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Κυρίου, ἣτις ἦτο ἡ ἐσχάτη πορεία αὐτοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔπου ἀνέμενον αὐτὸν τὰ πάθη, ὁ σταυρός, ὁ θάνατος, ἅτινα ἦσαν καὶ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἐπὶ γῆς βίου του καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐπιγείου αὐτοῦ διακονίας.

Ὡς δὲ ἡ πρώτη περίοδος τοῦ δημοσίου ἐπὶ γῆς βίου τοῦ Κυρίου ἤρξατο διὰ σημείου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ὁπότε ἠνεώχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ φωνὴ ἦλθεν ἐκείθεν « οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα » (Μαρκ. 1, 11) οὕτω καὶ ἡ δευτέρα αὕτη περίοδος ἀρχεται διὰ σημείου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ « ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης » λέγουσα, οὗτός ἐστιν

ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα ».

Κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην, τὴν ἀπὸ τῆς μεταμορφώσεως ἀρχομένην, περίοδον τοῦ βίου του ὁ Ἰησοῦς σκοπὸν δὲν εἶχε πλέον τὸ νὰ διδάσκῃ τὰ πλήθη ἢ νὰ θαυματούργῃ· διδασκαλίαν ἐδίδαξε πολλάς· θαυμαστά ἔργα ἐπετέλεσε περισσότερα. Τώρα ἦτο καιρὸς πλέον νὰ παρασκευάσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ πάθη αὐτοῦ καὶ τὸν θάνατον.

Μετὰ τὰς τόσας καὶ τόσας ὑψηλὰς διδασκαλίαν, μετὰ τὰ τόσα ἐκπληκτικὰ θαύματα ἔπρεπε νὰ δεῖξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του καὶ τὸ ἀναμένον αὐτὸν τέλος καὶ τὰ συναφῆ αὐτῷ ἀχώριστα πάθη καὶ δεινά, τὰς προδοσίας, τὰς ἀπαρνήσεις, τὰ δνειλῆ, τὰς βασάνους, τὸν Γολγοθᾶν, τὸν Σταυρὸν τὸν θάνατον. Νὰ κηρύξῃ ταῦτα δημοσίᾳ δὲν ἦτο δυνατὸν· καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους του

μόλις ἐτόλμα νὰ τ' ἀποκαλύψῃ· ἀλλ' ἵνα καὶ εἰς αὐτοὺς τ' ἀποκαλύψῃ, καὶ παρασκευάσῃ αὐτοὺς γενναίως νὰ τὰ υποδεχθῶσιν ὁποῖας καὶ ὁποῖας προφυλάξεις δὲν ἔγεινεν ἀνάγκη νὰ λάβῃ!

Πρῶτον ἔγεινεν ἀνάγκη, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς πίστεως των πρὸς αὐτὸν, νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ τὰς δύο μεγάλας ἐκεῖνας ἐρωτήσεις: α'.) « τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; » καὶ β'.) « ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; » Καὶ ἅμα ἐβεβαιώθη διὰ τῆς μεγάλης καὶ ἐπισήμου ὁμολογίας τοῦ Πέτρου, εἰπόντος « Σὺ εἶ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος », ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐγνώριζον ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τότε ἤρξατο νὰ λέγῃ αὐταῖς τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν ὅτι « Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμματεῦσι καὶ κατακρινοῦσι αὐτὸν θανάτῳ » κτλ. ὅτι δηλονότι πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν προφητοκτόνον πόλιν καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ ἀντικείμενον φρικαλέας τραγῳδίας καὶ παίγνιον καὶ λάφυρον τοῦ πλέον σκληροῦ καὶ ἐπονειδίστου θανάτου διὰ σταυροῦ καὶ ὅτι τὴν τρίτην ἡμέραν ἀναστήσεται, ὅτι δηλαδὴ μετὰ τὸν σταυρὸν θὰ ἔλθῃ ἡ δόξα, μετὰ τὸν θάνατον ἡ ἀνάστασις, μετὰ τὴν κατάβασιν εἰς τὸν Ἄδην ἡ ἀνάληψις εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν πάθη καὶ ὁ θάνατος ἦσαν βέβαια καὶ φανερά, διότι αὐτὰ ἦσαν καὶ ὁ καθημερινὸς

κληρὸς τοῦ Κυρίου, ἡ δόξα ὅμως καὶ ἡ ἀνάστασις ἦτο κεκρυμμένον καὶ ἄγνωστον καὶ ἀκατάληπτον μυστήριον διὰ τοὺς μαθητὰς, περιπλέον ἐπειδὴ ἡ τόση αὐταπάρνησις καὶ μεγαλοψυχία τοῦ Κυρίου, βαδίζοντος πρὸς βέβαιον καὶ ἐκούσιον θάνατον, ἐφαίνετο εἰς τοὺς μαθητὰς, καὶ πάντων μάλιστα εἰς τὸν Πέτρον, μωρία, καὶ ἐσκανδαλίζοντο δεινῶς οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ διδάσκαλός των ἐμελλε νὰ πάθῃ, διότι δὲν κατενόει τὰς Γραφὰς καθ' ἃς ὁ Μεσσίας ἦτο προωρισμένος ν' ἀποθάνῃ ἐκούσιως ὑπὲρ τοῦ κόσμου, ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον, διὰ ταῦτα μετὰ τὰς ἰδικιτέρας καθημερινὰς διδασκαλίας του πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, τῶν ὁποίων διαρκὲς ἀντικείμενον καὶ θέμα ὀμιλίας ἦτον ἡ ἐγγίζουσα προδοσία καὶ

δοσις καὶ ὁ σταυρικὸς αὐτοῦ θάνατος, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπὸ τῶν μερῶν Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἐπιστροφῆς του μέχρι τοῦ Θαβωρίου ὄρους ἠκόνιζε τὴν πίστιν καὶ ἐνίσχυε τὸν χαρακτῆρα τῶν μαθητῶν, καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸ ὄρος Θαβὼρ ἠδόκησεν ἀκριβῶς πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ τὸ μέγιστον καὶ ἐνδοξότατον τοῦτο τῆς Μεταμορφώσεως αὐτοῦ θαῦμα, ἵνα δεῖξῃ μικρὸν τι τῆς ἀπροσίτου δόξης, ἡ ὁποία μετὰ τὸν Σταυρὸν ἀναμένει τὸν νικητὴν τῶν παθῶν καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἵνα οὕτω ῥιζώσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν μαθητῶν του τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸν Γολγοθᾶν θὰ διαδεχθῇ ἡ Ἀνάστασις καὶ τὴν τρίτην

(1) [Ὁ πρόλογος καὶ ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μελέτημά μας ἐδημοσιεύθη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 18 καὶ ἡμερομηνίαν 6 Αὐγούστου φύλλῳ τοῦ « Ἱεροῦ Πολυκάρπου », ἔπου καὶ παραπέμπομεν τὸν εὐσεβῆ ἀναγιώστην, συνεχίζοντας ἡμεῖς ἐν τῷ παρόντι τὸ θέμα μας].

μερον ὑπὸ τὴν γῆν ταφὴν ἢ ἐνδοξος Ἀνάληψις εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Τὸ θαῦμα λουιὸν τοῦτο τῆς θείας καὶ μεγαλοπρεποῦς τοῦ Κυρίου Μεταμορφώσεως ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβὼρ ἦτο τρόπον τινὰ τὸ προεικόνισμα καὶ ἡ προαπόδειξις τῆς ζωηφύτου τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, τῆς θαυμαστῆς ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ ἐλαιῶνος αὐτοῦ Ἀναλήψεως, καὶ τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ δευτέρας παρουσίας, ἵνα «ὅταν ἴδωσι τὸν Ἰησοῦν σταυρούμενον καὶ ἐν τάφῳ κείμενον ἄπνουν νεκρόν, τὸ μὲν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον, τῷ δὲ κόσμῳ κηρύξωσιν ὅτι ὄντως αὐτὸς ὁ παθὼν καὶ ἀποθανὼν εἶνε ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστὸς τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα».

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἔλαβε χώραν ὡς ἐξῆς καὶ ὑπὸ τὰς ἐξῆς περιστάσεις τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ὅπου εἶχεν ἐρωτήσῃ τοὺς μαθητάς του τὰς δύο μεγάλας ἐκείνας ἐρωτήσεις, περὶ ὧν εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ παραπλεύσας τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ ἐφθασε καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα Ἰερζάελ, ἣτις τόσον ἐπιφανῆ κατέχει θέσιν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὡς ὑψηλὴ σκοπιὰ δεσπόζουσα ὅλης σχεδὸν τῆς Παλαιστίνης ὑψοῦται τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ὄρος Θαβὼρ, τὸ ὁποῖον ὑψοῦται 850 μέτρα ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἐκεῖ κάτω εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ βουνοῦ ὅτε ἐφθασεν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολλὰ πλήθη λαοῦ, ἅτινα παρεμύνεον τρόπον τινὰ αὐτὸν ποῦ ἐμελλε νὰ ἐμφανισθῇ, καὶ τὸν ἠκολούθησαν· ἐκεῖ διέταξε τοὺς ἐννέα μαθητάς του καὶ ὅλον ἐκείνον τὸν ὄχλον νὰ περιμένῃ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τοὺς τρεῖς κορυφαίους μαθητάς, ἦτοι τοὺς δύο υἱοὺς τῆς βροντῆς, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ τὴν πέτραν τῆς πίστεως, τὸν Πέτρον, διότι αὐτοὺς μόνους ἔκρινεν ἀξιόους νὰ γίνωσιθεαταὶ καὶ ἐπόπται τῆς ἀρρήτου αὐτοῦ μεγαλειότητος καὶ ἴδωσι τὴν δόξαν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ πατρὸς, υἱοῦ κατὰ φύσιν καὶ ὄχι κατὰ χάριν, πεπληρωμένου χάριτος καὶ ἀληθείας, καὶ ἀισθανθῶσι τὰς καρδίας τῶν ἐνδυναμουμένων καὶ κρατυνομένην τὴν πίστιν των, ἵνα οὕτω σταθῶσιν ἀκλόνητοι ἀργότερον ν' ἀτενίσωσι καὶ ἴδωσι τὴν ἀπάνταστον καὶ ἄρρητον αὐτοῦ ταπεινώσιν.

Περὶ τὸ ἐσπέρας ἤρξαντο τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸ βουνόν· ἐχρειάσθη πλέον ἢ δίωρος ὁδοπορία ἵνα φθάσῃ περὶ τὴν κορυφὴν· ἡ νύξ ἤρχισε ν' ἀπλώνῃ τὰς μαύρας πτέρυγας τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ὁ Χριστὸς ἀπεμακρύνθη ὀλίγον ἀπὸ τῶν μαθητῶν του, ἵνα προσευχηθῇ κατὰ μόνας. Οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ κατάκοποι ἐκ τῆς πεζοπορίας καὶ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ὄρους, ἡβδαρημένοι δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀπεκοιμήθησαν.

Ὁ Χριστὸς προσεύχεται κατὰ μό-

νας, καὶ ἡ προσευχὴ του ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὰ κατὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ ὑποστῇ ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ εἶνε τόσον μεγαλοπρεπὴς ἐν τῇ μοναξίᾳ ἐκείνῃ τοῦ ὄρους! ὁποῖα ἐμπνευσις! ὁποῖα ἰκεσία! ὁποῖον μεγαλεῖον πρέπει νὰ ὑπῆρχεν ἐν τῇ προσευχῇ ἐκείνῃ! Ἐκ τῆς λαμπρότητος τῆς μεταμορφώσεως δυνάμεθά πως νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ μεγαλείου ἐκείνης τῆς προσευχῆς, διότι ἐν καιρῷ τῆς ἐκτελέσεως τῆς προσευχῆς ἐκείνης ἐπήλθεν ἡ μεταμόρφωσις!

Ὁ Χριστὸς προσεύχεται· ὅτε αἰφνης ἡ νύξ φωτίζεται διὰ φωτὸς ὑπερλάμπρου καὶ ἀπαρμιλλοῦ ὠραιότητος. Τὸ Θαβὼρον ὄρος περιεβλήθη ἄφνω τσσαύτην καὶ τηλικαύτην αἴγλην θείας φωτοχυσίας, ὥστε τὸ φῶς, ἡ χιών, ἡ ἀστραπὴ ἦσαν τὰ μόνα αἰσθητὰ πράγματα, πρὸς τὰ ὁποῖα οἱ Ἀπόστολοι ἠδυνήθησαν νὰ παραβλάσωσι τὴν θεῖαν ἐκείνην καὶ ἀσύγκριτον λάμψιν καὶ ἀκτινοβολίαν.

Ὁ Χριστὸς προσεύχεται, καὶ ὁ νοητὸς οὗτος ἥλιος τῆς δικαιοσύνης γίνεται ἐστία καὶ κέντρον νέας καὶ ἀσυνήθους ἐκθαμβωτικῆς φωτοβολίας· τὸ πρόσωπόν του λάμπει ὡς ὁ ἥλιος ὅταν μεσουρανεῖ καὶ καταυγάζῃ δι' ἀπλέτου φωτὸς τὰ πάντα. Ἀκτίνες καὶ κύματα ἰλαροῦ καὶ ἀνεσπέρου φωτὸς μὲ λάμψιν ἀπαράμιλλον ἐκπέμπονται ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ προσευχομένου Ἰησοῦ· καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτιά του ἀντανακλῶσιν ὑ-

πέρλαμπρον καὶ ἀσύγκριτον λευκότητα, τῆς ὁποίας ἀσθενῆ εἰκόνα μόνον τὸ πάλλευκον καὶ πανάσπιλον χρώμα τοῦ φωτὸς δύναται κατὰ προσέγγισιν νὰ δώσῃ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀσυνήθους ἐκείνης φωτοχυσίας ἄφνω καὶ κατὰ τρόπον ὑπερβαίνοντα πᾶσαν ἀντίληψιν ἐμφανίζονται δύο φαεινὰ καὶ πανέκλαμπροι μορφαί.

Ἡ συνέχεια ἄλλοτε.

† Ὁ Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΙΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Ἀδριον Κυριακὴν 5 Αὐγούστου οἱ ἱεροκήρυκες τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «Εὐσεβείας» θὰ κηρύξωσιν ὡς ἐξῆς:

Ὁ ἱερολογ. κ. Γε. Ὁρφανίδης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναφ Ἀλατσαίων.

Ὁ ἱερολογ. κ. Γ. Πασχάλης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναφ Εὐαγγελιστρίας, μ. μ. δὲ ἐν τῇ σχολῇ ἁγ. Δημητρίου.

Ὁ ἐλλόγ. κ. Π. Κατσιναβάκης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναφ ἁγ. Τρύφωνος.

Ὁ ἐλλόγ. κ. Ἄνδρ. Κουρνιακῆς π. μ. ἐν τῇ σχολῇ ἁγ. Νικολάου.

Ἐν τῷ ἱερῷ ναφ Σειδικιστῶν θὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁ πανος. ἀρχιμ. κ. Σωφρόνιος.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Δωρόθεον Ν. Δουκάκη (περιοδεύοντα).— Αἰδεσιμώτατον Οἰκονόμον κ. Μιχαὴλ Μαζωνάκη, ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον (Σύμνη) καὶ Κοιν. Δημήτριον Ἀγγελάκη (Λακκοβήκια). Ἐπιστολαὶ σας ἐλήφθησαν. Ἀπάντησιν ταχυδρομικῶς.— Ἱερολογ. Ἱεροδιάκονον κ. Γερμανὸν (Νέαν Ἐφεσον). Συνεμορφώθημεν ὀδηγίαις ὑμῶν.— Αἰδεσιμώτατον Παπᾶ Σταμάτιον Δόβολαν (Καϊσάρι). Ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη. Ἀπάντησιν ταχυδρομικῶς.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΔΙΑΛΥΤΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΑΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Α'.

Ὁ χριστιανικὸς γάμος εἶνε κατ' οὐσίαν ἀδιάλυτος. Ἐξαιρουμένης μιᾶς καὶ μόνης περιπτώσεως, τῆς κακοφήμου ἐκείνης, οὐδεὶς ἄλλος λόγος δικαιολογεῖ εἴτε τὸν ἄνδρα ν' ἀποπέμψῃ τὴν γυναῖκά του, εἴτε τὴν γυναῖκα νὰ καταλίπῃ τὸν ἄνδρα. Τοῦτο εἶναι ἡ ἐκπεφασμένη διδασκαλία τοῦ Κυρίου, ἡ ἀναμφισβήτητος πληροφορία τοῦ οὐρανοθάμοнос Ἀποστόλου τῶν ἔθνων, ἡ σύμφωνος καὶ ἐναρμόνιος ἐρμηνεία πάντων τῶν ἀρχαίων πατέρων, τῶν ἀληθῶς ἐμβατευσάντων εἰς τὰ θεῖα νοήματα, ἀνεξαρτήτως τῶν ἡμειδωλοατριζουσῶν τάσεων τῆς ἑαυτῶν ἐποχῆς, καθ' ἣς ἐκείνοι ἀνδρείως ἀντεπάλαισαν. Ἄλλ' εἶνε ἡ διδασκαλία αὕτη, ἣν ἡμεῖς ἀλλαχοῦ (1) κατὰ πλάτος ἐξεθήκαμεν, σύμφωνος καὶ πρὸς τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις; Δυνάμεθα δὲ νὰ στηριχθῶμεν ἀσφαλῶς ἐπ' αὐτῆς, ὡς τῆς μόνης ἐφ' ἣς ἡ κοινωνικὴ προκοπὴ καὶ τὸ κοινωνικὸν συμφέρον ἐδράζονται; Δὲν θὰ ἦτο δὲ προτιμότερα ἢ ὁδὸς τῶν ἐξοικονομήσεων καὶ τῶν εὐχερῶν διαζυγίων

ἐν τοῖς δυσκόλοις τούτοις καιροῖς; Ἄλλως εἰπεῖν: τὸ ἀδιάλυτον ἢ τὸ εὐδιάλυτον δεόν νὰ εἶνε τὸ γινώρισμα τοῦ ἰδεώδους γάμου;

Ἴδου τὸ ἀντικείμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου.

Β'.

Τὸ περὶ εὐδιαλύτου ἢ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου πρόβλημα, λεπτὸν καὶ εὐσχερὲς καθ' ἑαυτό, πλέει διὰ μέσου δύο συμπληγμάτων: τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀτόμου μερίμνης καὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς κοινωνίας πολλῶ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος. Ἐὰν πρὸς σιγμὴν ἀποβλέψωμεν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸ ἄτομον, ὅπερ εἴμαρτο οὐχὶ σπανίως νὰ ὑποφέρῃ τὰς συνεπειὰς θλιβεραῶν δυσγαμίας, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θ' ἀπεκλίνομεν πρὸς τὸ εὐθραυστον τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ, θὰ ἐποθεῖμεν δὲ νὰ ἐπανέλθωσιν καὶ πάλιν οἱ εἰδωλοατρικοὶ ἐκείνοι χρόνοι, καθ' οὓς ἄνευ πολλῶν διατυπώσεων, μὲ μίαν ἀπλὴν θραυσίαν τῶν γαμηλίων πινακίδων ὡς ἐν Ρώμῃ, ἢ μὲ ἐν «γύναι, πράττε τὰ σὰ» καὶ «ἄνερ, πράττε τὰ σὰ» ριπτόμενον κατὰ τοῦ προτύπου ἑκατέρου τῶν συμβεβλημένων

ὡς ἐν Ἑλλάδι, ἡ γαμικὴ κοινωνία διελύετο εἰς τὰ ἐξ ὧν συνεπήχθη.

Ἴδου, θὰ ἐλέγομεν, ἐν ζεῦχος καθ' ὀλοκληρίαν ἀσυνάρμοστον, εἰς τὸ ὅποιον ἢ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην συμβίωσις κατήντησεν ἀληθῆς ἄδης. Νέοι ἄπειροι ἀκόμη καὶ ἀγνοοῦντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἢ ὑπενδίδοντες εἰς τὰς παροτρύνσεις τρίτων, συνήνωσαν τὰς χεῖρας. Ἄλλὰ μὴ δὲν παρήλθεν ἀπὸ τοῦ γάμου τῶν καὶ ἀμέσως ἀντελήφθησαν ὅτι δὲν ἦσαν ὑπὲρ ἀλλήλων πεπλασμένοι. Ὁ ἔρως, ὁ ὀδηγῆσας αὐτοὺς μέχρι τοῦ βωμοῦ τοῦ ὑμεναίου, ἀπέπηγαν διὰ ν' ἀφήσῃ κατὰ κενον τὴν καρδίαν τῶν. Ἰποψίαι, μεμφιμοίραι, ἐριδες, ζηλιεῖται, μῖσος θανάσιμον διεδέχθησαν τὰς πρώτας νεανικὰς ὁρμάς τῶν. Οὐδεμία πλέον εἶνε δυνατὴ μεταξύ τῶν συνενόησις. Ὅ,τι ἐνθουσιάζει τὸν ἕνα, κινεῖ τοῦ ἄλλου τὴν βδελυγμίαν. Ὅπου ὁ εἰς θρηνεῖ, ὁ ἄλλος καγχάζει. Εἶνε λοιπὸν γάμος αὐτός, ἐν τῷ ὀποίῳ τὸ γραφικὸν οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ἀντιστρόφως ἐφαρμόζεται; Τί δὲ νὰ εἴπη τις καὶ περὶ τῶν μυστικῶν καὶ ἀπορρήτων ἐκείνων μαρτύρων τοῦ γάμου—εἴτε ἄνδρες οὗτοι εἶνε, εἴτε γυναῖκες—οἵτινες ἐπρέπωτο νὰ συνάψωσι τὸν βίον πρόβατα αὐτοὶ μετὰ λύκων, καὶ περιστεραὶ αὐτοὶ μετ' ἐχιδῶν; Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ ἀσυμβιβάστου τοῦ χαρακτηῖρος, ἀλλὰ περὶ ὑπάρξεων ἀθῶων κατακρευομένων εἰς τοὺς ὄνυχας τῆς κακίας. Εἰς νέος πλήρης ρώμης, εὐ-

φυῖας, ταλάντων, μέλλοντος, συνδέεται μετὰ γυναικός, ἣν ὀλίγος τῆς συζυγίας χρόνος ἀποκαλύπτει δύστροπον, ἀναικονόμητον, σπάταλον, ἐγωστριαν, ἀφιλόστοργον καὶ πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα, τάφον κεκονιαμένον, ἀληθῆ Χάρυβδιν, ἐφ' ἣς ναυαγεῖ καὶ θρυμματίζεται ὀλη ἢ ὑπαρξίς τοῦ φιλοτίμου ἀνδρός. Καὶ μίαν ἀθῶα κορασίς, ἐνσάρκωσις ἀγνόητος, ἀφοσιώσεως καὶ αὐταπαρνησίας, ἐμπίπτει εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς χαρτοπαίχτου, κιβλήδου καὶ προστύχου, ἢ ἐνὸς τυράννου, μὴ ἔχοντος εἰς τὰς φλέβας σταγόνα ἀνθρωπισμοῦ. Τί πρέπει νὰ γείνη; Δὲν εἶναι ἀδικον νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τοῦ νόμου ἰσόβιοι τοιαῦται ἑτεροβαρεῖς συνάψεις;

Ἴδου αἱ ἐντυπώσεις μας, δταν πρὸς τὸ ἄτομον μεμονωμένον ἀποβλέψωμεν. Πλὴν τὸ ἄτομον δὲν εἶνε μεμονωμένον. Ἀποτελεῖ μικροσκοπικὸν κρῖνον τῆς μεγάλης ἀλύσεως τῆς κοινωνίας, ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ὁποίας ἔλαβε τὴν σύντροφον, μετὰ τῆς ὁποίας ἐπισήμως συνεβλήθη, χάριν τῆς ὁποίας ἐτεκνογόνησε καὶ ὑπὲρ τῆς ἐδραιώσεως τῆς ὁποίας ὑποχρεοῦται νὰ δικτηρήσῃ ἀσαλεύτους τὰς βάσεις τῆς ἀπαξ ἰδρυθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐστίας. Καὶ ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ σπουδάσωμεν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὸ ζήτημα, ἵνα πλείονα καὶ σοβαρώτερα ὀρθωθῶσι πρὸς ἡμῶν ἐρωτηματικά, ἐνώπιον τῶν ὀποίων τὸ «τί θὰ ἀπογείνη τὸ ἄτομον;» ὀλοσχερῶς ἐξαφανίζεται. Εἶνε δὲ τὰ ἐρωτηματικά ταῦτα: Δε-

(1) Ὁρα Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν, ἔτους 1912, ἀριθ. 11 καὶ ἐξῆς.

δομένου ὅτι ὁ γάμος ἀπὸ ἀδιάλυτου κατεστάθη θεσμὸς εὐδιάλυτος, πρῶτον: τί θὰ ἀπογείνη αὐτὸς οὗτος ὁ γάμος; δευτέρον: τί θὰ ἀπογείνη ἡ γυνή; τρίτον: τί θὰ ἀπογείνη ἡ συζυγία; τέταρτον: τί θὰ ἀπογείνουσιν τὰ τέκνα; πέμπτον: τί θὰ ἀπογείνη ἡ κοινωνία;

Γ'.

Καὶ πρῶτον: τί θὰ ἀπογείνη αὐτὸς οὗτος ὁ γάμος; Δύο ἄνθρωποι ἀντίποδες ταξιδεύοντες συναντῶντα ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τραῖνον, ἢ παραθερίζουσιν ἐπὶ ἓνα μῆνα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἐξοικειοῦνται τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ὅταν μετὰ τὴν βραχεῖάν των συνάντησιν μέλλωσι καὶ αὖθις νὰ χωρισθῶσιν, αἰσθάνονται ὡς ν' ἀποσπᾶται τι ἀπὸ τῆς καρδίας των. Εἶνε ἀρὰ γε ὁ γάμος συνάντησις ἐπιπολαιότερα καὶ τῆς ἐν τραίνῳ ἢ ξενοδοχείῳ, διὰ νὰ μὴ φέρῃ ἐν ἡμῖν ἢ διάλυσις τοῦ κανένα πόνου; Ἄλλ' ὁ γάμος, ἐγὼ φρονῶ, καὶ μετ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἀναγκνῶσταί μου, εἶνε ἢ ἰσχυροτέρα πασῶν τῶν συναντήσεών μας ἐπὶ τῆς παροδικῆς ταύτης γῆς, ἢ σύναψις ἢ ἐνδοτάτη καὶ ἀληθῶς ἰσόδιος, ἢν θὰ ἠτιμάζετο ὁ θέλων νὰ παραβάλλῃ πρὸς τὰς ἐφημέρους γνωριμίας. Τὸ δὲ ἰσόδιον εἶνε τὸ οὐσιῶδες καὶ καιρῖον γνῶρισμα τοῦ γάμου, ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ὁ γάμος εἶνε ὅ,τι εἶνε. Ἐὰς τοῦ ἀφαιρεθῆναι τὸ ἰσόδιον ὡς τοῦ ἀφαιρεθῆναι ἢ μονιμότης, ἢ ἐξασφαλίζουσα καὶ τῶν παιδῶν τὴν ἀνατροφὴν, καὶ

τῶν ἀνατραφέντων τὴν ἀποκατάστασιν, καὶ τῶν ἀναθρεφάντων τὴν γηροκόμησιν καὶ πᾶσαν ἐκείνην τὴν ἰερὰν ἀκλουθίαν, ἐξ ἧς ὁ ἀνθρώπινος γάμος ἀντλεῖ τὴν εὐγένειάν του. Ἐὰς καταστῆ ζήτημα ὀλίγων ἐτῶν, ὀλίγων μηνῶν, ὀλίγων ἡμερῶν, ἀρχόμενον μετὰ τὴν μέθην τοῦ ζωώδους ἐν ἡμῖν ἐνστίχτου καὶ λήγον μετὰ τὴν πλήρωσίν του. Κατὰ τί τότε διαφέρει ἀπὸ τὸν στιγμιαίον τῶν τετραπόδων συναγελασμένον; Τὸ ἀδιάλυτον εἶνε ἢ πορφύρα τοῦ γάμου, δι' ἣν λειτουργία, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν κτηνώδης καὶ φυσικῆ, ἐξαίρεται, ἐξανθρωπίζεται καὶ ἀποπνευματίζεται.

Δ'.

Δεύτερον: τί θὰ ἀπογείνη ἡ γυνή; Αἱ εὐδιάλυτοι ἐνώσεις εἶνε ὁ χειρότερος ἐχθρὸς τῆς γυναικείας ἀξίας, ἣτις ἀνυψοῦται ὅταν ὁ γάμος ἀνυψῶται, καὶ καταρρανοῦται ὅταν καταρρακῶται αὐτός. Καὶ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς μαρτυρήσῃ ἡ ἱστορία τοῦ γάμου. Πότε ἄλλοτε ἢ γυνή, ὁ ἀκρογωνιαίος τοῦ γάμου λίθος, ἐτιμήθη πραγματικῶς καὶ ὑμνήθη, παρά ὅτε ὑπῆρξεν ἢ μία καὶ μόνη ἐκλεκτὴ τοῦ ἀνδρός της, ἢ μέχριτάφου πιστὴ εἰς αὐτόν, ἢ συγγηράσασα μετ' αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ λίκνου μέχρι τῆς παστάδος παρακολουθήσασα τοὺς καρποὺς τῶν αἱμάτων της, ἢ τὰ σεβαστὰ καὶ τιμημένα γηρατεῖά της κυκλώσασα μετὰ τὰ τέκνα τῶν τέκνων αὐτῆς; Πότε δὲ ἄλλοτε ἐξηυτελίσθη πλειότερον ἢ γυ-

νή, παρά ὅταν τὴν ἀπέλιπεν ἢ τοιαύτη μονιμότης τοῦ ἐγγάμου της βίου;

Τὸ γυναικεῖον φύλον δὲν ἔχανε

τῶν Ρωμαϊκῶν ἠθῶν ἐπέτρεπεν εἰς ἓνα Καίσαρα, εἰς ἓνα Ἀντώνιον, εἰς ἓνα Ὀκτάβιον νὰ συνάπτωσι διὰ πολιτικὰς βλέψεις τρεῖς, τέσσαρας ἢ

Ἡ ΘΕΟΤΟΚΟΣ

τίποτε ἀπὸ τὸ ἄρωμά του ἐν τῷ προσωπῷ μιᾶς Πηνελόπης, ἣς τὴν διὰ βίου προσκόλλησιν πρὸς τὸν ἓνα καὶ μόνον Ὀδυσσεῆα της ἔψαλεν ὁ ἀθάνατος Ὅμηρος. Ἐχάνεν ὅμως καὶ ἐκοπροκυλίετο, ὅταν ἢ χαλαρότης

πέντε συζυγικοῦ δεσμοῦς. Ἐχάνεν ὅταν ὁ Πομπήϊος ἀπέπεμπε τὴν γυναῖκά του, διὰ νὰ νυμφευθῆ τὴν ἔγκυον χήραν τοῦ Γλαβρίου καὶ τοῦτο διότι ἦτο ἐγγονὴ τοῦ δικτάτορος Σύλλα, ἀποχωρήσαντος δὲ τοῦ Σύλλα.

ἀπὸ τῆς πολιτικῆς κοινότητας καὶ τοῦ Καίσαρος ἐμπνευσθέντος, ὁ Πομπήϊος διεζευγνύετο ἐκ νέου ἵνα νυμφευθῆ τὴν κόρην τοῦ Καίσαρος, ἐνῶν, ὅτε μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἀντίπαλος τοῦ τελευταίου, ἐξεδίωκε καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος θυγατέρα ὅπως συζευχθῆ, γέρον πλέον, νεωτάτην κόρην ἀπὸ τοῦ οἴκου τῶν Σκιπιώνων. Ἐχάνεν, ὅταν κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Ἰουβενάλιου, σατυρίζοντος τὰς συγχρόνους του, αἱ γυναῖκες «εὕρισκον τρόπον νὰ μεταλλάσσωσιν ὁκτὼ ἀνδρας εἰς διάστημα πέντε καὶ μόνων ἐτῶν».

Ἡ διάλυσις τοῦ γάμου—ἐσθμείου ὁ Δὲ Βονάλδος εἰς συγγραφὴν σημειώσασαν ἴχνη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γραμμάτων (1)—δὲν εἶνε ὡς αἱ διαλύσεις τῶν ἐμπορικῶν συνεταιρισμῶν, ὁπόθεν αἱ συμβληθέντες δύνανται νὰ ἐξέλθωσι μὲ ἴσα κέρδη ἢ ἴσας ζημίας ἀναλόγως τῶν καταθέσεων των. Ἐν τῇ διαλύσει τοῦ γάμου ἐκεῖνος, ὅστις ἐξέρχεται ἐζημιωμένος, εἶνε πρὸ πάντων ἡ γυνή, ἣτις εἰσελθοῦσα εἰς τὸν συνεταιρισμὸν μὲ κεφάλαια τὸ ἀγνὸν ἀνθος τῆς νεότητός της, τὴν ἐκρινὴν τῆς δρόσον καὶ τὴν γονιμότητά της, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ οἶκος ἐκαρποφόρησεν, ἐξέρχεται τώρα πλέον μεμαραμμένη, πεπατημένη, ἐξηνητημένη, ἐν πτωχεύσει πραγματικῇ, ἔξω τοῦ ἰδρύ-

ματος ὅπερ ἔπλασε καὶ συνετήρησε τὸ ἴδιόν της αἶμα.

Ε΄.

Τί δὲ γίνεται τρίτον καὶ ἡ συζυγία; Ἐὰν ὁ γάμος ἐπαυσεν ὡν ἰσότητος, πολιτεία δὲ καὶ θρησκεία ἀνεκλήρουσον ἐκ συμφώνου οἷοι, ὅταν δὴ ποτε ὦραν τὰ δύο μέλη ἐδαρύνοντο ἀλλήλα, δικαιούνται νὰ χωρισθῶσι, θὰ ἤηροτο τότε τὸ αἰσθημα τῆς ἀμοιβαίας ἀνοχῆς καὶ ὑποχωρήσεως, τὸ γινώσκον νὰ συμβιδάξῃ τὰς ἐπερχομένας καταιγίδας, θὰ ἐπαυεν ὑφισταμένη ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς, ἡ κατορθοῦσα πολλάκις νὰ τετραγωνίζῃ, νὰ πελεκᾷ καὶ νὰ συμφαρμόζῃ καὶ τὰς διαφορωτέρας φύσεις οὕτως ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ τὰς ἀποκαθιστᾷ ἀναποσπάστους καὶ ἀπαραιτήτους πρὸς ἀλλήλας. Ἐὰν κηρυχθῆ ἀπὸ τῶν δωματίων, ἀπὸ τοῦ ἀμδωνος, ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν θρησκευτικῶν φύλλων μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν βροντωδεστέραν φωνὴν πρὸς τοὺς εἰς γάμον ἐρχομένους ὅτι τὰ μέγαρα τῆς συζυγίας δὲν ἔχουν ἀνοικτὴν οὐδεμίαν ἐξοδον, παρεκτός της μιᾶς ἐκείνης καταπτύστου καὶ βορβορώδους, δι' ἣς ὁ τὴν συζυγίαν ἀτιμάσας ἐξέρχεται κατεσπιλωμένος καὶ ἔρπων καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἅπαξ εἰσελθόντες, θὰ ἀγωνισθῶσι παντοιοτρόπως νὰ συνεννοηθῶσι καὶ—ἐπιτέλους θὰ συνεννοηθῶσιν. Ἄλλ' ἄς ἀ-

νοιγοῦν καὶ ἄλλοι πυλῶνες· ἄς μακρύνουν οἱ νομοδιδάσκαλοι τὸν περιπτωσεολογικὸν τῶν κατὰλογον. Ἡ ἐλαχίστη τότε προστριβὴ θὰ ἀφειθῆ νὰ μεταποιηθῆ εἰς πληγὴν φλεγμαίνουσαν· ὁ κοινὸς ἱατρός, ὁ χρόνος, ὅστις καὶ κατὰ τοῦ θανάτου ἰσχύει, οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ ἀπέναντι τῶν δημιουργηθειῶν εὐκολιῶν· οὔτε ἐπίδεσμοι, οὔτε χειρομαλάγματα θὰ προλάβουν τὸ κακόν. Ὅταν δ' ἅπαξ οἱ σύζυγοι χωρισθῶσιν, εἶνε λίαν ἀμφίβολον ἐὰν θὰ ἔχωσι τὴν γενναίότητα ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην νὰ ἐπανέλθωσι. Διότι ἡ πιθανότης μετανοίας καὶ συμφιλίωσης καλλιιεργεῖται μόνον ἐν τῷ κοινῷ χώρῳ· ἄλλ' ὄχι καὶ ὅταν λάβῃ ἑκάτερος τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ συνάψῃ μάλιστα νέους δεσμούς, ἀποξενώνοντας αὐτὸν ὀλοσχερῶς ἀπὸ τὸν πρῶτον σύντροφόν του. Ἡ εὐχέρεια περιτὰς γαμικὰς διαλύσεις ἐνθαρρύνει τὴν συζυγικὴν ἀστάθειαν καὶ ἐπιπολαιότητα, ἐξερεθίζει τὸ ἐν ἡμῖν κτήνος, ὑποδαυλίζει τὰς χαμηλὰς ἡμῶν ὁρμάς. Εἶνε ἀνάξιον τοῦ ἐξευγενισμένου ἀνθρώπου νὰ φέρεται πρὸς τὸ ὑψηλότερον τῶν ἐπιγείων τοῦ αἰσθημάτων ὡς θὰ ἐφέρετο πρὸς τὰ ἐνδύματά του καὶ τὸν πῖλόν του.

Τί ἔμως οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ ἐλευθέρου γάμου μᾶς ἀντιτείνουσι; Ὅτι ὁ ἔρωσ εἶνε ἡ βάσις τῆς συζυγίας καὶ ὅτι ἅπαξ ἀποφυγέντος ἢ φυγαδευθέντος τοῦ ἔρωτος, ἡ συζυγία δέον νὰ θεωρῆται διεσπασμένη, ἀφοῦ ἐξέλιπεν ἡ ἀμμοκονία ἢ τοὺς δύο εἰς ἓν

συνδέουσα. Τοῦτο ἔμως δὲν εἶνε ἀληθές. Συζυγία καὶ ἔρωσ οὐ μόνον δὲν συμβαδίζουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀποκλείουσιν ἀλλήλα. «Le mariage est le tombeau de l'amour· ὁ γάμος εἶνε ὁ τάφος τοῦ ἔρωτος» ἀπεφάνθη ὁ Βαλζάκ. Ὁ ἔρωσ εἶνε ὁ νυμφαγωγός, ὁ μέχρι τῆς ἐξωθύρας τοῦ αἰκου ὁδηγῶν τοὺς εἰς γάμον ἐρχομένους, καὶ ἔπειτα ὀλοσχερῶς ἀποσυρόμενος, ἵνα προσφέρῃ τὴν θέσιν εἰς σπουδαιότερόν του. Ὅσον καὶ ἂν εἶνε ὠραία τὰ κοσμοῦντα τὸ δένδρον ἄνθη, ἀλλ' αὐτὰ εἶνε ἀπλοῖ προάγγελοι τῶν καρπῶν.

Βάσις ἄρα τῆς συζυγίας δὲν εἶνε ὁ ἔρωσ, ἀλλ' ἡ αὐταπάρνησις καὶ τὰ διὰ τοὺς καρποὺς πολλαπλᾶ τῶν συζευγνυμένων καθήκοντα. Εἶνε πλάνη οἰκτρὰ τὸ ἀποβλέπειν πρὸς τὴν συζυγίαν ὡς πρὸς συνέχειαν τῶν νεανικῶν τρελλῶν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ παιδαριώδους ἔρωτος τέρψεων· ἡ δὲ πλάνη αὕτη εὐθύνεται δι' ὅλα σχεδὸν τὰ συζυγικὰ ναυάγια. Οἱ πολλοὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ἔγγαμον βίον μὲ ὄγνον ἐγωπαθείας καὶ φιληδονίας· τὸν θεωροῦν ὄχι ὡς ζυγόν, ὡς ὑποχρέωσιν, ὡς κλησιν, ἀλλ' ὡς στάζιν ἐγωπαθείας καὶ τέρψεως· ἐργάζονται ὄχι νὰ θυσιασθῶσιν, ἀλλὰ νὰ θυσιάσωσιν εἰς τὸ εἶδωλόν των. Καὶ διὰ τοῦτο εὐθὺς ὡς ὁ Σουδαριτισμὸς των ὑπὸ πτυχῆς διπλωμένου τινὸς βόδου στενοχωρηθῆ, εὐθὺς ὡς ἀπαιτηθῆ παρ' αὐτῶν κάποια ὑποχώρησις καὶ στήρησις, ῥίπτουσι τὰ ὄπλα καὶ φεύγουσιν. Ἄλλ' ἡ συζυγία εἶνε

(1) De Bonald, du divorce, considéré au XIXe siècle relativement à l'état domestique et à l'état public de la Société.

καθῆκον, ἀπαιτοῦν παρ' ἡμῶν τὴν εὐορκον καὶ ἡρωϊκὴν ἐκπλήρωσιν. Θέλομεν, δὲν θέλομεν, ὑποχρεούμεθα διὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν ἀπέναντι Θεοῦ καὶ κοινωνίας νὰ μὴ καταλίπωμεν τὴν θέσιν, ὅσον καὶ ἂν ἐμαράνθησαν οἱ ἴασμοι καὶ οἱ νάρκισσοι καὶ τὰ ἄνθη τῶν λεμνεῶν μὲ τὰ ὅποια ὅταν εἰσερχόμεθα εἶχομεν ἐστεμμένην τὴν κεφαλὴν. Οἱ ἀνασκάψαντες τὰ ἐρείπια τῆς Πομπηΐας ἀνεύρουν κάτωθεν τῆς λάθας στρατιώτην μὲ τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας κατὰ τὴν ἑσπέραν. Ἡδύνατο βεβαίως νὰ σωθῆ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς διὰ τῆς φυ-

γῆς. Ἀλλὰ προετίμησε νὰ μένη ἐκεῖ ἀκίνητος ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός του, παρὰ νὰ προδώσῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν εἰς αὐτὸν θέσιν. Εἶνε ἄρα γε ἡ τύχη πολλῶν διαζευχθέντων συζύγων χειρότερα τῆς τοῦ στρατιώτου τῆς Πομπηΐας; Ὅχι. Καὶ ἀπόδειξις τόσα ἄλλα ἀνδρόγυνα, τὰ ὅποια ζῶσιν τὰς αὐτὰς ὑπὸ καὶ χειρότερα: συνθήκας—γυναῖκες νοσηλεύουσαι ἀνιάτους συζύγους, ἄνδρες συζῶντες μὲ δυστρόπους ἢ καὶ φρενοβλαβεῖς γυναῖκας—καὶ ὁμοῦ ὑπομένοντες καὶ ὑπομένουσαι.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΟ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ

(Κατὰ τὸν Wagner)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου καὶ τέλος).

Μία λέξις περὶ τοῦ διεθνoῦς προσώπου, ὅπερ διαδραματίζει ἡ νεότης.

Ὁ χωρισμός; μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἀρχῶν καὶ τοῦ ῥεαλιστικοῦ πολιτισμοῦ ἔσχε τὴν τελειότεραν ἐκφανσίν του ἐν τῇ καταστάσει τῶν διεθνῶν μας σχέσεων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ Εὐρώπη ἀχθεῖσα εἰς τὴν βαρβαρότητα ὑπὸ τὸ πρόσημα τῆς προόδου, ἔζησεν ἐν πλήρει ἀναχρονισμῷ.

Εἶπομεν ἀρκετὰ περὶ πατριωτισμοῦ ἢ ὥστε νὰ κατηγορηθῶμεν ἐπὶ χλιαρό-

τητι ὡς πρὸς αὐτόν. Θὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς περισσότερο εὐκόλον νὰ ὀμιλήσωμεν μετ' ἐιλικρινείας.

Ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνικότητων ὑπὸκειται εἰς ὑπερβολὰς αἰτινες καταστρέφουσι τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ δημιουργοῦσιν ἐχθροὺς μεταξὺ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Κατὰ τοῦτο τὸ ἔθνος παύει νὰ εἶναι τὸ μέγα σχολεῖον τῆς ἀδελφότητος, τὸ ὅποιον εὐρύνει τὴν καρδίαν ἡμῶν καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ὄριμον διὰ τὴν παγκό-

σμιον ἀλληλεγγύην. Καθίσταται τουναντίον ἐστία ἐγωϊσμοῦ, ὅπου ὑποδαυλίζονται ἡ ἐχθρα, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος ὅλα τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια στιγματίζουν τὴν κοινωνίαν καὶ καταστρέφουσι τὴν ἀλληλεγγύην. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε τόσον λυπηρὰ ὥστε αὐτὴ μόνη κατορθώνει νὰ ἐξουδετερώσῃ ὅλας τὰς προόδους τὰς πραγματικὰς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ. Ἡ Εὐρώπη ἡ κατηφῆς καὶ δύσπιστος μᾶς παρέσχεν ἀποδείξεις καταφανεῖς.

Ἐκεῖ ἀκόμη τὸ νεώτερον πνεῦμα μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἰσότητος καὶ τῆς πραότητος δύναται νὰ ἐργασθῆ καὶ ἡ παρούσα στιγμή μᾶς προσκαλεῖ πρὸς τοῦτο. Χίλιοι λόγοι ἀκαταμάχητοι ἐμποδίζουν τοὺς ὄριμους κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀνθρώπους τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν διαχείρισιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων νὰ ἐργασθῶσι πρὸς τοῦτο. Τραγικαὶ ἀνάγκαι, περιστάσεις ἰσχυρότεραι τῶν ἀνθρωπίνων θελήσεων δεσμεύουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν. Ἡ ἐπιφύλαξις εἶναι εἰς αὐτοὺς ἐπιβεβλημένη καὶ ὑπὸ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων συμφερόντων, τὰ ὅποια εἶναι ἐπιπεπευσμένα εἰς τὴν φροντίδα αὐτῶν.

Ἀλλὰ ἡ νεότης ἐδῶ, ἡ σπουδάζουσα νεότης, δύναται πολλὰ νὰ κατορθώσῃ.

Ἡ δημοκρατία τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲν ὑπάρχει πλέον. Πρέπει νὰ τὴν ἀνασυστήσωμεν καὶ νὰ δημιουργήσωμεν

τοιουτοτρόπως ἐν ἀνώτερον κοινὸν ἐπίπεδον.

Ἐὰν κατέστη δυνατὴ ἡ δημιουργία μᾶς τοιαύτης ἀκροπόλεως τοῦ πνεύματος ἐν τῇ παλαιᾷ Εὐρώπῃ τῇ κατατετημημένῃ εἰς ἑκατὸν μικρὰ κράτη ἀδιαλείπτως πολεμοῦντα, πῶς νὰ ἀπελπισθῶμεν ὅτι θὰ τὴν δημιουργήσωμεν καὶ σήμερον; Ὅχι, καλλίτερον ὑπάρχει ἐν ἡμῖν φαίνεται συνωμοτοῦν ὑπὲρ τῆς ὥραίας ταύτης ἐπιχειρήσεως. Αἱ βράσεις εἶναι ἀκόμη τεθειμέναι δὲν ὑπολείπεται ἢ μόνον νὰ λάβωμεν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς εἰρήνης, τῆς ἐργασίας, τοῦ φωτός, τῆς ἀγαθότητος τῶν διεσπαρμένων ἐν τῷ κόσμῳ διὰ νὰ κατασκευάσωμεν ἐν σύνολον θαυμάσιον.

Ὁπωσδήποτε, εἰς τῶν οὐσιωδῶν ὄρων πρὸς ἐπιτυχίαν εἶναι ἡ ἀνάδειξις γενεῶν, αἱ ὅποια ἤσκησαν τὴν διεθνή ζῶν ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν. Ὁταν εἶναι τις νέος, ἔχει τὸ καλλίτερον ἐπίπεδον συνεννοήσεως· ὁ Walter Scott εἶπεν ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ τῶν νέων ὄλων τῶν χωρῶν εἶδος τεκτονισμοῦ. Ὑπάρχει μεγάλη ἀλήθεια ἐν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ.

Ἡ νεότης ἡμῶν δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀδελφοποίησιν περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλοῦμεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πατρίδος καὶ χωρὶς νὰ κάμῃ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἔξω. Εἶναι ἀληθές ὅτι μετεβλήθησαν πολὺ οἱ χρόνοι καθ' οὓς ἡ Γαλλία ἦτον ἡ δευτέρα πατρίς παντὸς ἀνεπτυγμένου. Ἀλλὰ διατηρεῖται ἀκόμη τι ἐκ τούτου. Ὑπολεί-

πονται πολυάριθμοι εὐκαιρία νὰ συναντήγη τις συντρόφους ἐλθόντας ἐκ τοῦ ἑγγύς καὶ ἐκ τοῦ μακρὰν διὰ νὰ σπουδάσωσιν ἢ διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὰς σπουδὰς των ἐν Γαλλίᾳ. Πλησίον τῶν ξένων τούτων ἡ νεότης ἡμῶν ἔχει ὡραίαν ἀποστολὴν νὰ ἐκπληρώσῃ. « Ἐὰν ἡμῖν φοιτητῆς, πόσον θὰ προσεπάθουν νὰ ἀποδείξω τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν τρέφω εἰς αὐτούς. Θὰ ἡμῖν πολὺ περιποιητικὸς πρὸς αὐτούς καὶ θὰ τοὺς ἐδείκνυον τὸ κάλλος τῆς γαλλικῆς φιλοξενίας. Ἐὰν ζῶσι μεταξύ των, ὡς συνήθως, θὰ εὕρισκον τὸν τρόπον νὰ εἰσχωρήσω μετ' αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσω νὰ ἀγαπήσουν τὴν συναναστροφὴν μου. Θὰ τοὺς εἰλικρινῶς κατόπιν εἰς τὰς γαλλικὰς ὁμάδας καὶ θὰ τοὺς διεσκέδαζον διὰ τῆς ἐπαφῆς τῆς ἡμετέρας εὐθυμίας.

Θὰ ὁμίλων πρὸς αὐτούς περὶ τῆς πατρίδος των καὶ τῆς ἰδικῆς μου, περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα βλέπουσιν ἢ δὲν βλέπουσιν ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ θὰ ὑπεστήριζον παρ' αὐτοῖς τόσον καλὰ τὴν ὑπόθεσίν μου, ὥστε θὰ τὴν ἐκέρδιζον! »

Δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ τονίση καλύτερον τὴν σημασίαν τῶν παρατηρήσεων τούτων.

* *

Ἄλλὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἀκόμη ἕν βῆμα, τὸ μέγα βῆμα δι' ἕνα νέον Γάλλον. Πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ σπουδάσῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς τὸ ἑξωτερικόν, διὰ νὰ δυναθῇ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ ὅ,τι γίνεται ἄλλοῦ. Ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἡ ἀρχὴ εἶναι πολὺ δύσκολος καὶ χρειάζονται πρὸς τοῦτο καὶ θάρρος καὶ ὑπομονή. Δὲν πειράζει. Ἡ Εὐρώπη τῆς Ἀναγεννήσεως διεσχίζετο καθ' ὅλας τὰς διεθνήσεις ὑπὸ φοιτητῶν, οἱ ὁποῖοι πολλάκις περιεπάτων γυμνόποδες διὰ νὰ μὴ

φθείρωσι τὰ ὑποδήματά των. Δὲν θὰ ἀρνηθῶμεν νὰ διέλθωμεν σιδηροδρομικῶς τὸ ἥμισυ τοῦ διαστήματος, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι διήρχοντο ἐν μέσφ' ἀστερήσεων καὶ δυσκολιῶν.

Ἀναμένομεν ἀπὸ τοὺς νέους τούτους ἔργον ἐπανορθώσεως καὶ διεθνοῦς δικαιοσύνης. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ διεθνὴς συγκοφαντία ἐξασκουμένη εἰς μεγάλην κλίμακα ὑπῆρξε μία τῶν μαστίγων τῶν χρόνων τούτων. Τὸ σατανικὸν ἔργον τοῦ μίσους καὶ τοῦ ψεύδους ἐξετελέσθη εὐκόλως χάρις εἰς τὴν ἀμάθειαν τοῦ κοινοῦ. Ἀπεμάθομεν νὰ βλέπωμεν κοὶ ἐξετάζωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ἀναθέσαμεν εἰς τὸν τύπον νὰ μᾶς διαφωτίσῃ. Ἄλλὰ μία μερὶς τοῦ τύπου τούτου τόσον ὡραία μᾶς διεφώτισε ὥστε δὲν γνωρίζομεν πλέον εἰς τίνα νὰ ἐμπιστευθῶμεν καὶ τὰ ἔθνη δὲν γνωρίζονται πλέον μεταξύ των. Τὸ ἔθνος τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται κακῶς καὶ οἱ ἐχθροὶ του καὶ τὰ τέκνα του εἶνε οἱμοὶ ! ἡ Γαλλία. Διὰ νὰ ἐξαλειφθῶσι τὰ ἔθνη τόσον αἰσχυρᾶς ἐργασίας θὰ χρειασθῇ καιρὸς πολὺς. Ἄλλὰ κανενὸς κόπου δὲν πρέπει νὰ φεισθῶμεν.

Θὰ ἔλθωσιν ἡμέραι καλλίτεροι ἐν Εὐρώπῃ, ὅταν ἡ νεότης τῶν σχολείων καὶ τῶν πανεπιστημίων ὀδηγήσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς νέον ὄψμα καὶ πνεῦμα τὸ κοινόν. Βεβαίως πρόκειται νὰ δημιουργηθῇ κόσμος νέος. Ἄλλὰ πόσα ἐλαττήρια ὑπάρχουν διὰ νὰ διαθέσῃ τις τὸν ἐαυτὸν του μετὰ ἐνθουσιασμοῦ.

Ποτὲ κόπος ὡραιότερος δὲν ἀνεμειν ἐργάτας καλῆς θελήσεως.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΝ ΚΟΝΤΑΞΟΠΟΥΛΟΝ

Θαυόντα ἐν Παρισίοις καὶ κηδευθέντα ἐν Σμύρνῃ τῇ 2 Αὐγούστου.

Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἐκομίσθη ἐκ Παρισίων ὁ σεπτὸς νεκρὸς τοῦ πρὸ τεσσαρακονθημέρου σχεδὸν ἀποθανόντος ἐκεῖ Μ. Εὐεργέτου τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀειμνήστου Ἀριστείδου Κονταξοπούλου καὶ τὴν ἐπομένην ἐν μεγαλοπρεπεῖα αὐτῆς θει καὶ μετ' ἐνδείξεων εἰλικρινοῦς πένθους καὶ ἀνυποκρίτου ἐκτιμήσεως ἐκηδεύθη τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ψαλείσης ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Μητροπολίτου. Τῆς κηδείας μετέσχον τὰ εὐεργετηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου καθιδρύματα τὸ ἱ. Νοσοκομεῖον, ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολή, τὸ Κεντρ. Παρθεναγωγεῖον, αἱ Σχολαὶ ἁγίου Τρύφωνος, Μορτακίων, Τιμίου Προδρόμου καὶ ἄλλα, ὑπὲρ ὧν ἀπάντων ὁ ἀοιδίμος κατέλιπε τὴν ἐξ ἑξ (6) χιλιάδων καὶ πλέον λιρῶν ἀποτελουμένων περιουσίαν του. Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ προσεφώνησαν τὸν νεκρὸν διὰ προσφωνήσεων πλήρων ὑψηλῶν νοημάτων καὶ ἐξάρσεως ἀναλόγου πρὸς τὴν εὐεργετικότητα τοῦ ἀειμνήστου ἐκ μέρους μὲν τοῦ ἱεροῦ Νοσοκομείου ὁ ἀξιότιμος δικηγόρος κ. Κ. Ψαλτώφ, ἐκ μέρους δὲ τοῦ Κεντρ. Παρθεναγωγείου ὁ ἀξιότ. δικηγόρος κ. Σ. Δεπάστας. Μετὰ τούτους ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπισφραγίζουσα τὴν πένθιμον τελετὴν καὶ ἀποδίδουσα τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὴν ἀοιδίμον τοῦ μακαρίτου μνήμην εὐγνωμοσύνης φόρον εἶπε περίπου τὰ ἑξῆς :

« Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως ». (Ἰωάνν. 5, 29).

Χριστιανοὶ μου ἀδελφοί, ἀληθῶς φιλόανθρωπον ἄνθρωπον, ἐμολογουμένως σπάνιον κοινωφελῆ ἄνδρα, ἄνδρα κρύπτοντα ὑπὸ ἀθόρυβον καὶ μετριόφρονα βίον, ὃν ἐξῆ ἐν τῷ μέσφ' ἡμῶν, γεννασιότατος καὶ ὑψηλοτάτος ἐμπνεύσεως ἀκτινοβόλου φιλοπατρίας, φιλομουσίας καὶ φιланθρωπίας, ἄνδρα Χριστιανὸν Ἕλληνα, τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντα καθ' ὅλην τὴν μακρὰν καὶ εὐεργετικὴν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ζωὴν καὶ πολιτείαν του τὴν τοῖς πᾶσι προσφιλεῖ καὶ σεβαστὸν ἀειμνήστον Ἀριστείδην Κονταξόπουλον, προπέμπομεν σήμερον εἰς τὴν αἰώνιαν του κατοικίαν πρὸς ἀνάστασιν ζωῆς, ὡς εἶπε τὸ θεῖον στόμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Περικυκλούμεν διὰ τοῦτο πλήρεις θλίψεως καὶ ἀλγους τὸ δρῦνον τοῦτο φέροστρον, ὅπερ κλύπτει τὴν σεμνὴν καὶ σεβαστὴν ἐκεῖνην φυσιογνωμίαν, τὸν ἀκούραστον εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, τὸν διηνεκῶς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ τρέχοντα καὶ μεμνῶντα, κληροκλήθον Κονταξόπουλον, ὅστις ἔνα κληροδοτήσῃ εἰς τὸ Γένος του

τὰς χιλιάδας τῶν λιρῶν του, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς ἐκουσίας στερήσεις, καὶ ἔζησεν βίον λιτόν, καὶ ἀπέφυγε πᾶσαν περιττὴν ἢ καὶ χάριν ἐπι ἀναψυχῆς ἀπαραίτητον δι' ἑαυτὸν δαπάνην, μόνον καὶ μόνον ἵνα μὴ ἐλαττώσῃ τὴν καλῶς κτηθεῖσαν περιουσίαν, καὶ ἐπι κάλλιον μετ' ὑπολογισμοῦ ἀσφαλισθεῖσαν καὶ ἀποκλειστικῶς πᾶσαν ἀφιερῶθεῖσαν ὑπὲρ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πρόθυου τοῦ Γένους του, ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν ἀρρώστων καὶ δυστυχῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς κλῶς ἐννοουμένης καὶ ἀσκουμένης ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φιλανθρωπίας.

διὰ ταῦτα δὲ καὶ συσθευόντες μετ' ἰδιαιτέρων αἰσθημάτων συγκινήσεως τὴν ἐκφορὰν ταύτην πάντες ἡμεῖς, ὅσοι τιμῶντες τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν εὐγενεῖαν τῶν αἰσθημάτων καὶ τὸ φιλόανθρωπον τῆς καλοκαγέθου Χριστιανικῆς αὐτοῦ ψυχῆς, συνήλομεν ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ τόσον ὑπ' αὐτὸ ἀγαπηθέντος περικαλοῦς καὶ ἱερωτάτου τούτου Ναοῦ, καὶ συνενοῦμεν τοὺς ἀλαλήτους ἡμῶν στεναγμούς καὶ τὰς ζωηροτάτας εὐ-

χὰς τῶν καρδιῶν μας μετὰ τῶν πενθίμων ἡνῶν καὶ τῶν ἐξοδιῶν ῥομάτων τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ αἰτούμεθα παρὰ τοῦ αἰωνίου νυμφίου τῆς Ἐκκλησίας μας παρὰ τοῦ Κριτοῦ ζώντων καὶ νεκρῶν, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς κληρον τῆς ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν ἀποχωρισμένης εὐγενοῦς καὶ φιλανθρώπου ταύτης ὑπάρξεως τὸ νὰ ἐκπορευθῆ κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἐπαγγελίαν τοῦ Κυρίου εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, ἐκεῖ ὅπου ἀπέδρα πᾶσα ὁδὸν καὶ εἶναι ἐσπογγισμένοι πᾶν δάκρυον, εἰς τὸν τόπον τὸν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου προωρισμένον, ἵνα ἐκπορευῶνται μετὰ τὴν ἐντεθῆν ἐξοδὸν πάντες οἱ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες κοινωφελεῖς ἄνθρωποι, ὅσοι μάλιστα ἐστερήθησαν αὐτοῖ, ἵνα χορτάσων ἄλλους πεινῶντας, νὰ ἐνδύσων γυμνοὺς, νὰ περιποιηθῶσι ξένοους, νὰ ἐπιμεληθῶσιν ἀσθενεῖς, νὰ δώσων τὸν ἄρτον τῆς παιδείας εἰς λιμοκτονοῦσας ψυχὰς, νὰ προμηθεύσων ὑπεράφθονον τὸ ἔλαιον εἰς τὸν φωτιζόμενον τὰς τρίβους τοῦ Γένους μας φωτεινὸν τῶν γραμμάτων λύχον, ἵνα τὸ Γένος ἡμῶν μὴ περιπατῆ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔχη τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς πάντας, ὅσους ἐγνώρισαν ἡ ἀσκήσων σκοπίμως τὰ ἔργα τοῦ ἐλεύου καὶ τῆς φιλανθρωπίας τῆς Χριστιανικῆς πρὸς τὸν πλησίον ἔμαθον νὰ ὑποβάλλωσιν ἑαυτοὺς εἰς θυσίας καὶ στερήσεις χάριν ὑψηλοτέρων ἰδεῶν καὶ ἀγαθῶν, διὰ τὰ ὅποια ἀκριβῶς ἐκλήθησαν εἰς ὑπαρξὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ άτομα καὶ οἱ λαοί.

Καθὼς σκοπὸς τῶν εὐγενῶν, τῶν ἐναρέτων, τῶν φιλανθρώπων ψυχῶν ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι τὸ καθῆκον, ἡ ἀρετὴ, ἡ φιλανθρωπία, ἡ κοινωφελεία, ἡ θυσία ὑπὲρ τοῦ πλησίον ὡς ἦτο καὶ διὰ τὸν ἀειμνήστον Ἀριστείδην Κονταξόπουλον, ὄντων καὶ κληρὸς αὐτῶν ἐν τῇ αἰωνιότητι, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ εὐδαιμονία, ἡ μακαριότης ἡ ἀνάστασις εἰς ζωὴν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων καταστάσεων ὑφίσταται στενωπὴ τῆθικῆς ἀγέας, ἡ ἀγέαις αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος. Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς φέρει τοὺς χρηστοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἁνθρώπων, εἰς λαμπρὸν μετὰ θάνατον προορισμὸν οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες ἐκπορεύονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς εἶπεν ὁ γλυκυτάτος ἡμῶν Ἰησοῦς, ὡς καὶ τὸ ἐναντίον ἀληθεύει διὰ τοὺς ἀχρηστους καὶ ἀκαρίστους καὶ πονηροὺς, διότι καὶ δι' αὐτοὺς οἱ ἴδιοι νόμοι τοῦ Δημιουργοῦ, οἱ νόμοι αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος, ἰσχύουσιν οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες ἐκπορεύονται εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

Οἱ ἀψίτη εὐδαιμονία, ἀδελφοί, εἶναι

διὰ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐναρέτους ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου! οἷον πολῦτιμον ἐφόδιον καὶ δῶρον διὰ τὴν αἰώνιαν ἀποδημίαν τῶν προσφίλων μας νεκρῶν εἶναι ἡ παρηγορὸς αὐτῆς φωνῆ τοῦ Ἰησοῦ! οἱ γλυκυτάτη παρηγορία εἶναι διὰ πάντας ἡμᾶς, ὅσοι θρηνοῦμεν τὴν στέρησιν ἐνός τοιούτου τοῦ χρηστοῦ καὶ φιλανθρώπου ἀνδρός, μᾶς τοιαύτης θηϊκῆς δυνάμεως ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ ἢ περὶ μισθοδοσίας αὐτῆς κραταῖα ἀλήθεια, ἥτις ἀναμνηθῆσαι ἡμᾶς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ εὐδαιμονίαν, ἵνα δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν λύσιν τῶν αἰνιγμάτων καὶ ἀντιφάσεων τῆς ἐνταῦθα ζωῆς!

Καὶ ἐπὶ πᾶσιν οἷον ἰσχυρὸν ἐγερτήριο σάλπισμα ἡ τρομερὰ αὐτὴ διδασκαλία «ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως», ἵνα καὶ ἡμεῖς πάντες μιμηθῶμεν τὸν βίον καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀειμνήστου καὶ ποιήσωμεν τὰ ἀγαθὰ, ἵνα ὅταν κλειθῶνται οἱ γῆνοι μας ὀφθαλμοί, καὶ ὅταν τὸ ἔδαφος τοῦ παρόντος κόσμου φεύγῃ ὑπὸ τοὺς πόδας μας, καὶ ἡμεῖς γυμνοὶ καὶ τετραχλησμένοι θὰ κληθῶμεν νὰ παραστῶμεν πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, τότε ν' ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως μας καὶ ἀγαλλομένη ποδὶ νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ νὰ ἰδῶμεν καὶ ἀπολαύσωμεν ἐκεῖ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, τὰ ὅποια ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, εἰς ἀπόλαυσιν τῶν ἐσῶν καλεῖται νῦν ὁ προσφιλέτης μας συμπολίτης Ἀριστείδης Κονταξόπουλος, ὅστις ὑπέκρινε εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς φύσεως καὶ ψυχῆς του, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος, εἰς τὴν λεπτότητα τῶν χριστιανικῶν του αἰθημάτων, καὶ εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ περιεφρόνησε τὰς ἀπολαύσεις τῆς γῆς, ὑπέδκλεν ἑαυτὸν εἰς στερήσεις καὶ θυσίας, μόνον καὶ μόνον ἵνα ἐλαττώσῃ τοὺς πόνους τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, ἵνα χύσῃ πλεῖστον φῶς εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Γένους μας, ἵνα διανοίξῃ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐπιζῶντας τοὺς ὑψηλοτέρους ὀρίζοντας τῆς κοινωφελείας, ἀνθ' ὧν καὶ νῦν ἐκπορεύεται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, ἐνθα θέλει θερσίῃ ὁ, τι ἔσπειρε καλὸν καὶ φιλόανθρωπον καὶ φιλογενὲς ἐν τῷ κόσμῳ. Φιλόανθρωπε ἀδελφε Ἀριστείδη Κονταξόπουλε, αἰωνία σου ἡ μνήμη, εἶθε τὸ παράδειγμα σου νὰ εὔρῃ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐν τῇ Ἐθνῇ μας μιμητάς. Ἀμήν.